דינמיקת רוטור מנוע סילון

אנליזה משולבת ניסויים

ד"ר אייל סתר
רפאל

17/11/16

נושאי השיחה

דינמיקת רוטור מנוע סילון בתהליך התכן

מהן התופעות הדינמיות הדומיננטיות?

מהי רגישות המודל לאי וודאויות?

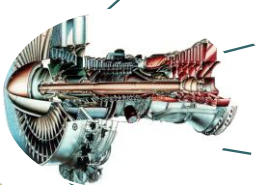

כיצד לתקף את המודל

מהו המודל הפשוט ביותר?

כיצד לשלב בין מודלים?

מאפיינים דינמיים

- לרוטור תדרים עצמיים התלויים בתדר הסיבוב
- לרוטור קיים ערור סינכרוני עקב חוסר איזון התלוי בריבוע המהירות
- תדר עצמי = מהירות סיבוב מהירות קריטית (רזוננס)

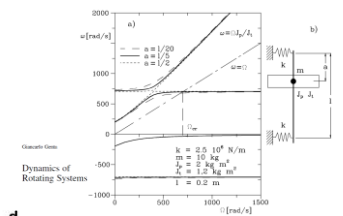

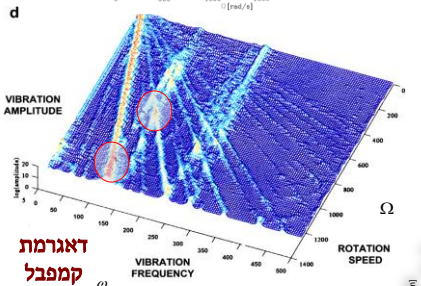

דאגרמת קמפבל

Control of vibration and resonance in aero engines and rotating machinery – An overview
D.J. Ewins

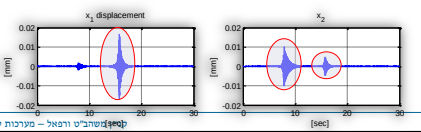

מהירויות קריטיות - אנליזה

מודל מנוע מלא

אופני תנודת הרוטור

- Stationary and rotating parts
- Over 40 material types
- ~250,000 Elements, ~400,000 Nodes, ~1,000,000 DOFs

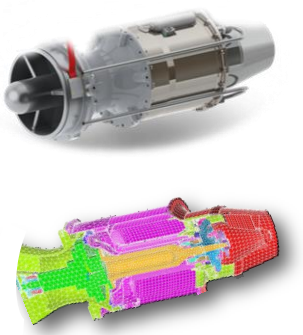

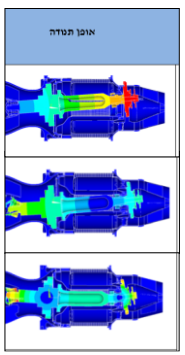

מהירויות קריטיות - אנליזה

מודל מנוע מלא

אופני תנודה נוספים

עושר דינמי נוסף –
האם רלוונטי?

מהירויות קריטיות - אנליזה

מודל רוטור בלבד

- רוטור תלוי על תושבות
- מודל מדמה רוטור (ללא להבים)
  - כולל אפקט ג'ירוסקופי
  - ללא הקשחה צנטרפוגלית

תושבת אחורית- קפיץ (אי וודאות)

תושבת קדמית- מודל FE מלא

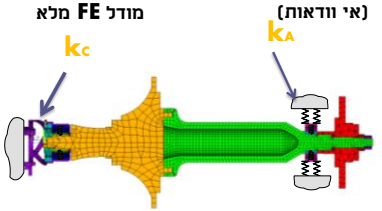

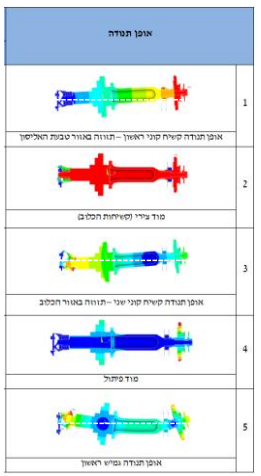

מהירויות קריטיות - אנליזה

השוואת מודלים – דיאגרמת קמפבל

רוטור בלבד

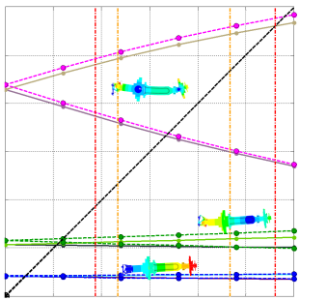

מנוע מלא

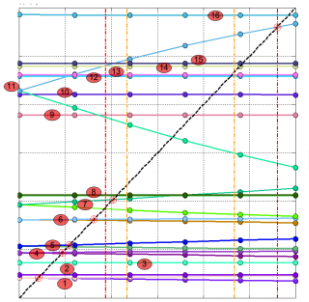

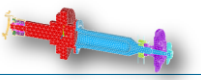

אנליזה מודלית – ניסוי

מערכת הניסוי

- תיקוף המודל וכיול קשיחות תנאי שפה על ידי ניסוי אנליזה מודלית
- דימוי תנאי השפה כבהכללת הרוטור במנוע.
- מדידת שלושת אופני התנודה הראשונים למדמה רוטור ללא להבים וללא סיבוב

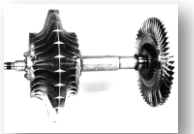

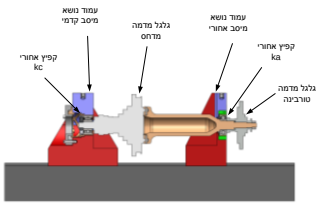

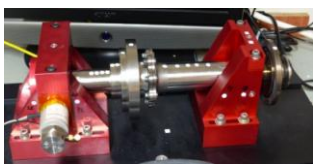

אנליזה מודלית – ניסוי

תוצאות הניסוי - FRF

פונקצית תגובת התדירות (FRF)

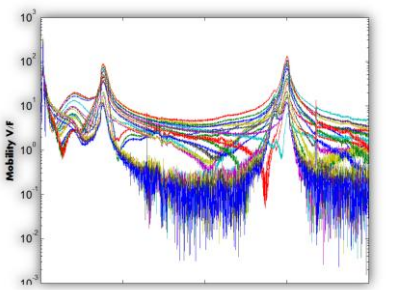

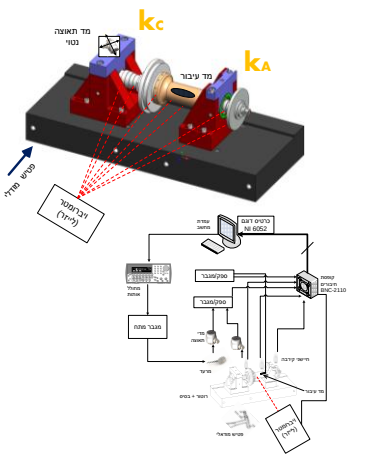

$k_A = 266 kgf / mm \ (Designed)$

אנליזה מודלית – ניסוי

ניתוח תוצאות

- **זיהוי תגובת התדירות על פי תגובת ההלם**

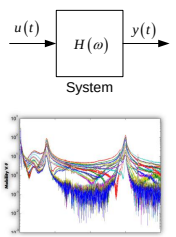

$$u_l(t) = A\delta(t), \quad y_k(t) = \sum_{n=1}^{\infty} e^{\lambda_n t}\phi_{n,k}(t), \quad H_{l,k}(\omega) = \frac{F\left[y_k(t)\right]}{F\left[u_l(t)\right]} = \frac{Y_k(\omega)}{u_l(\omega)}$$

- **חילוץ פרמטרים מודליים מתגובת התדירות**
  - **שערוך הגדלים השאריתיים - Circle fit (LS)**
    - **הקשה בנקודה בודדת וריבוי נקודות חישה**
    - **הצגה בעקום Nyquist**
    - **מציאת הגדלים השאריתיים** $A_{n,k} = \phi_{n,k}\phi_{n,l}$

על פי גיאומטריית המעגלים

$$H = \begin{bmatrix} H_{1,1} \dots & \begin{pmatrix} H_{1,k} \\ \dots \\ H_{l,k} \\ \dots \\ H_{N,k} \end{pmatrix} & \dots H_{1,N} \\ \dots \dots & & \dots \dots \\ \dots \dots & & H_{N,N} \end{bmatrix}$$

$$H_{l,k}(\omega) = \sum_{n=1}^{N} \frac{\phi_{l,n}\phi_{n,k}}{\omega_n^2 - \omega^2 + 2\zeta_n i\omega\omega_n} \cong \frac{A_{n,k} i\omega}{\omega_n^2 - \omega^2 + 2\zeta_n i\omega\omega_n} + B_{l,k}$$

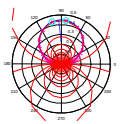

D.J. Ewins, Modal Testing,- Theory, Practice and Applications
I. Bucher, D.J. Ewins
Modal Analysis and Testing of Rotating Structures

אנליזה מודלית – ניסוי

השוואת תוצאות הניסוי לאנליזה – אופני תנודה

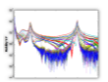

אופני תנודה – אנליזה

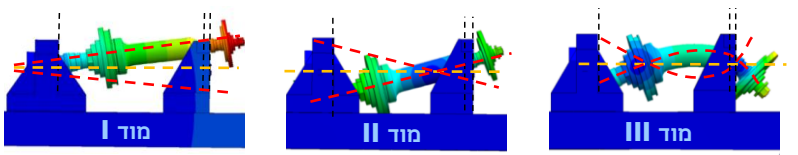

אופני תנודה – ניסוי

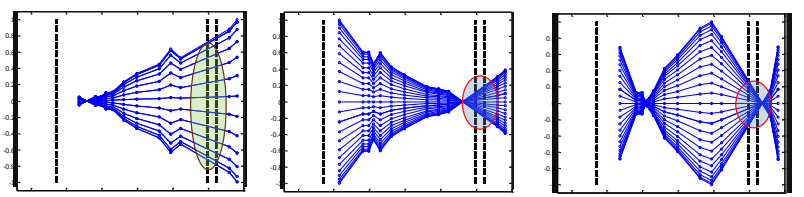

אנליזה מודלית – ניסוי

השוואת ניסוי ואנליזה– כיול המודל

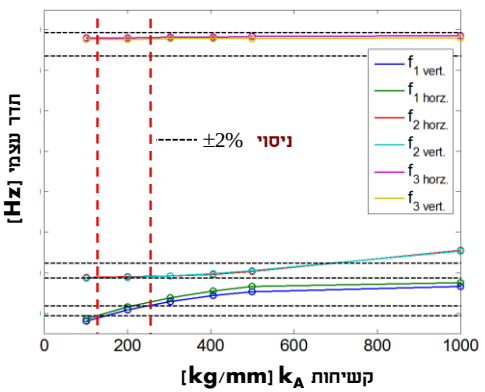

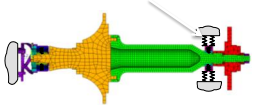

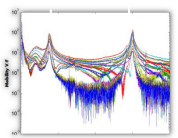

$150 < k_A < 250\, kg/mm$ Design: $k_A = 266 kg/mm$

התעוררות דינמית בהאצה

מודל אנליטי טרנזיינטי

- מודל רוטור FE וניסוי -> אופני תנודה ומהירויות קריטיות
- חליפת מהירויות קריטיות בהאצה?
- מודל אנליטי 4DOF -> למהירויות קריטיות קשיחות

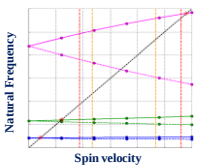

תנודות הרוטור וראקציות במיסבים

- פרמטרים שולטים: קצב האצה, ריסון
  חוסר איזון, קשיחויות תושבות

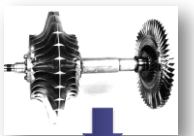

מודל משמר

$$m\ddot{x}+K_{11}x+\phi_y K_{12}=m\varepsilon\left(\dot{\theta}^2\cos(\theta+\alpha)+\ddot{\theta}\sin(\theta+\alpha)\right)$$

$$m\ddot{y}+K_{11}y-\phi_x K_{12}=m\varepsilon\left(\dot{\theta}^2\sin(\theta+\alpha)-\ddot{\theta}\cos(\theta+\alpha)\right)$$

$$J_t\ddot{\phi}_x+\left(\dot{\theta}\dot{\phi}_y+\ddot{\theta}\phi_y\right)J_p+\phi_x K_{22}-K_{12}y=-\left(\dot{\theta}^2\sin(\theta)-\ddot{\theta}\cos(\theta)\right)\chi\left(J_T-J_p\right)$$

$$J_t\ddot{\phi}_y-\dot{\theta}\dot{\phi}_x J_p+\phi_y K_{22}+K_{12}x=\left(\dot{\theta}^2\cos(\theta)+\ddot{\theta}\sin(\theta)\right)\chi\left(J_T-J_p\right)$$

הוספת ריסון מודלי

$$\mathbf{C_M}=\mathbf{\Phi}^T\mathbf{C}\,\mathbf{\Phi} \qquad \left(-\omega^2\mathbf{M}+\mathbf{K}\right)\phi=0 \qquad \mathbf{\Phi}^T\mathbf{M}\mathbf{\Phi}=\mathbf{I}$$

$$diag\left[\mathbf{C_M}\right]=2\zeta_n\omega_n \qquad \mathbf{C}=\mathbf{\Phi}^{-T}\mathbf{C_M}\mathbf{\Phi}^{-1}=\mathbf{M}\mathbf{\Phi}\mathbf{C_M}\mathbf{\Phi}^T\mathbf{M}$$

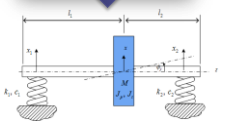

ראקציות במיסבים

$$\mathbf{f_b}=-\mathbf{K}_{[xy]}\mathbf{x}-\mathbf{C}_{[xy]}\dot{\mathbf{x}}$$

התעוררות דינמית בהאצה

שילוב מודלים

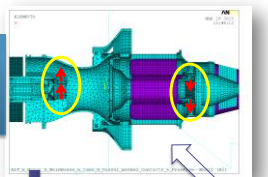

הזנת הראקציות במיסבים ככוחות סובבים במודל FE ללא גוף סובב

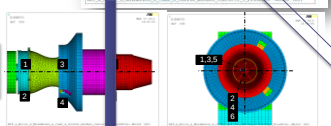

נקודות חישה

חיזוי WHIRL ורגישות בית המנוע

תנודות הרוטור בזמן

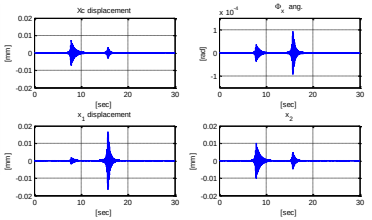

הצגה במישור התדר

חקר ביצועים

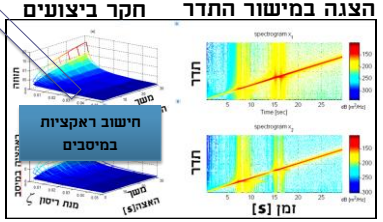

סיכום ומסקנות

התאמת המודל לבעיה- חיזוי דינמיקת הרוטור בהתבסס על מודל רוטור בלבד בהינתן תושבות גמישות.

מדמה הרוטור הוכח **כפלטפורמה ניסויית לתיקוף** המודלים הנומריים

הניתוח הדינמי מחייב **שילוב של ניסוי ואנליזה** – יחדיו משלימים את התמונה המלאה

ניתן **לשלב בין מודלים** לקבלת תמונה רחבה יותר תוך ניצול משאבים מיטבי

אפקטים נוספים כגון תנודות להבים מחייבים התייחסות שונה לפישוט המודל